

měrů, která jako vyšší moc stát vší povinnosti k náhradě škod v takových poměrech se přiházejících sprostuje. Tu jen podotknouti dlužno, že snad je to sice jen nedopatření, a ne úmysl, svést věc do jiné doby, když dovolání najednou udává, jakoby se výtržnost byla stala 27. prosince 1919, kdežto žaloba správně udávala 27. prosince 1918, kterou dobu udali i všichni svědci buď přímo tímto dnem aneb aspoň obratem »hned po převratě« a pod. a nižší stolice zjistily. Pak-li by tomu bylo dokonce tak, jak dovolání na jednom místě také tvrdí, že důstojníci a šarže se plenění zúčastnili, a že prý je to dokázáno svědky, tedy ani to by žalobcům k úspěchu nedopomohlo, neboť tím by bylo jen dokázáno, že výtržnosti se činně zúčastnili i důstojníci, což by bylo nedovoleným činem i se strany jejich a nikterak by nenáleželo ani k výkonům jejich služby, tak že by i o nich platilo, co shora uvedeno o vojácích, že stát za jejich trestný čin neručí. Zkrátka i podle líčení dovolání samého nejde tu o výkon moci veřejné, takže o ručební povinnosti státu nemůže býti řeči, nýbrž jde naopak o exces orgánů veřejné moci, o vybočení jich z jejího rámce, o výtržnost, o jaké mluví zákon ze dne 18. března 1920, čís. 187 sb. z. a n., který právě svým obsahem a účelem dokazuje, že stát není za škody takovými výtržnostmi způsobené práv, neboť dává příslušným ministerstvům jen právo k uhrazení škod takových podle uznání dobrovolný příspěvek poskytnouti, a to jest cesta, kterou žalobci měli nastoupiti, chtěli-li od státu podpory dosíci.

### Čís. 6642.

#### Pozemková reforma.

**Vlastník statku povinného hektarovým příspěvkem, jest povinen (§ 13 nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n.) hlásiti fondu pro zaopatřování zaměstnanců velkostatků změny ve výměře půdy, mající vliv na výměru příspěvku, třebas vznikly opatřením Státního pozemkového úřadu. Povinnost tuto měl vlastník oproti Státnímu pozemkovému úřadu i za platnosti nařízení ze dne 20. prosince 1921, čís. 496 sb. z. a n.**

**§ 13 nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n. není v rozporu s §em 73 náhr. zák.**

(Rozh. ze dne 28. prosince 1926, Rv I 1406/26.)

Vlastník zabraného velkostatku domáhal se na fondu pro zaopatření zaměstnanců velkostatku vrácení hektarového příspěvku přeplaceného na rok 1925 (jeho zaúčtování na příští povinnost) vzhledem k tomu, že část majetku, z něhož byl hektarový příspěvek zaplacen, byla v roce 1925 převzata Státním pozemkovým úřadem. Žalovaný fond namítl najmě, že žalobce neoznámil fondu včas, že byla část pozemků převzata Státním pozemkovým úřadem. **Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Důvod y:** O fondu a hektarovém příspěvku jedná § 73 zákona náhradového ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. (§ 73 zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. doplňujícího

onen zákon) a stanoví § 73 v odstavci 9: »Vlastníci zabraného, avšak dosud nepřevzatého velkého majetku pozemkového jsou povinni přispívat k fondu ročním příspěvkem předem splatným 3 Kč z každého hektaru půdy« a dále » příspěvek je splatný předem každého roku vždy dnem 1. ledna«. K §u 73 náhradového zákona bylo vydáno nařízení vlády ze dne 29. prosince 1921, čís. 496 sb. z. a n., které bylo zrušeno a nahrazeno vládním nařízením ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n. § 13 tohoto vládního nařízení, jehož ustanovení se žalovaný fond dovolává pro zamítnutí žaloby, stanoví: »roční příspěvek ze zabrané půdy předpisuje se podle soupisu Státního pozemkového úřadu o zabraném majetku a ohlášek změn po soupisu nastalých. Ke změnám ve výměře zabrané půdy, pokud jde o její úbytek, hledí se jen tehdy, je-li před splatností hektarového příspěvku (1. ledna každého roku) fondu sděleno, že a z kterého důvodu a které určité výměry skutečně a trvale ubylo. Na ohlášky změn došlé po dni splatnosti příspěvku nevezme se pro běžný rok již zřetele. Změny ve výměře potvrdí fondu Státní pozemkový úřad.« Ustanovení toto jest v podstatě převzato z ustanovení §u 6 vládního nařízení ze dne 29. prosince 1921, čís. 496 sb. z. a n., kteréž znělo: »roční příspěvek ze zabrané půdy předpisuje Státní pozemkový úřad podle soupisu zabraného majetku a ohlášek změn po soupisu nastalých. Ke změnám ve výměře zabrané půdy, pokud jde o její úbytek, hledí se jen tehdy, je-li před splatností hektarového příspěvku (1. ledna každého roku) Státnímu pozemkovému úřadu právní listinou prokázáno, že a z kterého důvodu a které určité výměry skutečně a trvale ubylo. Na ohlášky změn došlé po dni splatnosti příspěvku nevezme se pro běžný rok již zřetele.« Kdežto podle výslovného ustanovení §u 6 tohoto nařízení předpisoval hektarový příspěvek Státní pozemkový úřad, předpisuje jej podle ustanovení §u 13 nynějšího vládního nařízení žalovaný fond. Dle dřívějšího nařízení bylo předpisem, že se má ke změnám ve výměře půdy hleděti jen tehdy, bylo-li před splatností příspěvku Státnímu pozemkovému úřadu právní listinou prokázáno, že a jaké výměry trvale ubylo. Z toho lze odvoditi, že se nevztahovala povinnost prokazovati změny ve výměře k případům, kde vznikly změny opatřeními samého Státního pozemkového úřadu, jako převzetím státem, o kterýchžto změnách Státní pozemkový úřad měl vědomost nebo mohl si ji zjednatí ze svých spisů. I jest obdobně podle §u 6 obč. zák. míti za to, že také § 13 vládního nař. ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n., kterým uveden v činnost fond pro zaopatření zaměstnanců velko-statků jako samostatný podmět právní, vyžaduje hlášení změn (úbytků) jen ohledně úbytků vzniklých jinak než opatřeními Státního pozemkového úřadu. Poněvadž v projednávaném případě jedná se o úbytek vzniklý opatřeními Státního pozemkového úřadu, nevztahuje se ustanovení §u 13 vládního nařízení čís. 29/1923 na tento případ, povinnost vlastníka zabraného majetku pozemkového platiti hektarový příspěvek přestala okamžikem, kdy Státní pozemkový úřad zabraným majetkem pozemkovým disponoval, což se stalo s působností od 15. března 1925, a, poněvadž žalobce za dobu od 15. března do 31. prosince 1925 hektarový příspěvek napřed zapravil a jeho výše za tuto dobu jest nespornou,

1980

jest uznání žalovaného fondu na vrácení hektarového příspěvku žalobci za dobu od 15. března do 31. prosince 1925 (zaúčtování na jeho budoucí platební povinnost) podle §u 1435 obč. zák. odůvodněno. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

#### D ů v o d y:

Nelze souhlasiti s názorem nižších stolic, že netřeba hlásiti fondu změny ve výměře, jež vznikly opatřením Státního pozemkového úřadu, že zejména nevztahuje se předpis §u 13 platného nyní vládního nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n. na úbytky vzniklé tím, že Státní pozemkový úřad mezi rokem převzal část půdy, podrobené hektarovému příspěvku, ježto prý § 6 dříve plativšího vládního nařízení ze dne 20. prosince 1921, čís. 496 sb. z. a n. pro takové úbytky neplatil, povinnosti ohlašovací ohledně nich tedy nebylo a totéž prý platiti musí (dle prvního soudce obdobou podle §u 6, patrně 7 obč. zák., dle odvolacího soudu též dle §u 6 obč. zák., ale cestou výkladu přímého, ne obdobou) i nyní při platnosti §u 13 vl. nař. z 8. července 1923, čís. 29 sb. z. a n. Právem proti tomu uplatňuje finanční prokuratura jménem žalovaného fondu, že fond jest samostatnou právnickou osobou a tudíž jiným subjektem než Státní pozemkový úřad, nemůže tedy věděti o jeho opatřeních a není mu uložena povinnost, by si opatřoval o nich vědomost. K tomu dodati dlužno, že právě proto uložen jest vlastníku statku povinného hektarovým příspěvkem právní závazek, by změny ve výměře půdy, mající vliv na výměru příspěvku, fondu ohlašoval, s tím, že nebudou-li ohlášeny před splatností příspěvku, nevezme se na ně zřetele. Vlastník tedy má povinnost, by opatřil fondu vědomost o změnách, jinak si následky musí přičísti, a následkem právě jest propadnutí nároku na snížení příspěvku pro běžný rok. I kdyby tedy třeba pravdou bylo, že, dokud příspěvek předpisoval Státní pozemkový úřad, nebylo potřebí ohlašovati mu změny nastalé jeho vlastním opatřením, zejména převzetím, nyní, když příspěvek vyměřuje fond, nemůže již tato domnělá výjimka platiti, neboť byla by mohla platiti jen proto, že předpisující úřad sám provedl změnu ve výměře půdy a tedy o ní ví, nemůže tedy platiti, když předpisující úřad je nyní jiný, který změny ve výměře půdy neprovádí, protože k tomu podle zákona povolán a oprávněn není, a tedy o změně vlastní úřední vědomost míti nemůže, nemá jí tedy ve svých spisech, kdežto právě povinnost ohlášky uložena je vlastníku půdy proto, by tuto úřední vědomost fondu opatřil, učinil podání o změně, které k úředním spisům o vyměření příspěvku bude vzato. Ale nejvyšší soud neváhá zaujmouti stanovisko ještě přísnější. Nevidí totiž ani v předpisu §u 6 dříve plativšího vl. nař. ze dne 20. prosince 1921, čís. 496 sb. z. a n. opory pro mínění, že se nevztahovala vlastníková povinnost ohlašovací na změny nastalé opatřením Státního pozemkového úřadu samotného. Vždyť, kdyby tomu tak bylo, nebylo by povinnosti ohlašovací vůbec třeba, protože Státní pozemkový úřad musel míti vědomost o každé změně ve výměře půdy, aspoň o každém zmenšení výměry, o které se

jedině jedná (slova »pokud jde o její úbytek«, jež jsou v obou nařízeních), neboť podle §u 7 zák. ku každé takové změně (odprodeji nebo jiném zcizení, třeba jen rozdělením společného vlastnictví) nutně třeba jest schválení Státního pozemkového úřadu, má-li změna míti platnost. Nebylo-li schválení uděleno, úbytek právně nenastal, neboť beze schválení Státního pozemkového úřadu je všechna taková dispozice nicotná a věc má se v poměru ke státu a tudíž zajisté důsledně i k fondu tak, jakoby jí vůbec nebylo; pakliže však schválení uděleno bylo a úbytek tedy právně nastal, musil o něm ovšem Státní pozemkový úřad jakožto úřad schvalující vždy věděti. Kdyby se tedy z vlastníkovy ohlašovací povinnosti vyloučily změny ve výměře půdy nastalé opatřením Státního pozemkového úřadu, tedy kromě dispozice převzetím půdy i tyto dispozice schválením aktů zcizovacích, nezbývala by vůbec žádná změna, kterou by bylo ještě ohlašovati, čímž by se učinil předpis úplně illusorním, protože by praktikování jeho bylo výkladem úplně odstraněno. Povinnost ohlašovací měla svůj dobrý smysl i za času, kdy byl předpisujícím úřadem ještě Státní pozemkový úřad. Důvody jsou čistě manipulačně technické. Státní pozemkový úřad sice jako úřad měl vědomost o každé své dispozici, ale tím není řečeno, že ji mělo zrovna to oddělení, které bylo předpisem příspěvku pověřeno. Státní pozemkový úřad je rozdělen na více odborů, mezi nimiž je provedena dělba práce. Oddělení, jež pověřeno bylo předpisem, bylo by si musilo vědomost o změnách ve výměře půdy opatřovati teprv dotazem u oddělení druhých, pověřených přejímáním půdy nebo schvalováním odprodejů a pod., nebo by bylo musilo vlastně a správně spisy těchto oddělení podrobovati podrobnému studiu, neboť pouhý dotaz při obsáhlé agendě nestačí, ježto ani žádný referent nemůže ručiti za správnost dat bez nahlédnutí do spisů a vůbec za neklamnost své paměti. Ale co horšího, odbor pověřený předpisem příspěvků byl by musil v každém případě, ať změna nastala nebo ne, toto namáhavé studium konati, protože a priori byl by přece nemohl věděti, zda nastala, čili nic, a byl by musil tedy ohledně každého statku každoročně výměru zkoumati, by se právě přesvědčil, jak se věc má. Ovšem by bylo možno, by každý druhý odbor, který ve výměře zabraných statků svou disposicí nějakou změnu provedl, učinil o tom písemní oznámení ke spisům odboru příspěvek předpisujícího, avšak to by bylo veliké zatížení úřadu, a nařízení toho proto také nepředepsalo, nýbrž právě naopak přesunulo břímě to na vlastníky statků, pro něž to, rozvrhnuto byvši takto mezi ně všechny, není zatížením, jež by za řeč stálo. Tím méně však může žádáno býti nyní, když předpisujícím úřadem je fond, by si opatřoval data potřebná sám. Ustanovení §u 13 cit. nař. není v rozporu se zákonem, t. j. §em 73 náhr. zák., jak žalobce v dovolací odpovědi myslí, nýbrž právě úplně v duchu jeho ve smyslu čl. II nov. č. 220/22, neboť, nařizuje-li zákon, že jest příspěvek splatný předem dne 1. ledna každého roku, odpovídá tomu úplně předpis nařízení, že ohlášení úbytku ve výměře půdy musí se státi před tím dnem, má-li k němu vzat býti zřetel. Co však se týče dispozice převzetím a dispozic jiných, nařízení nerozeznává a neprávem tedy činí tak dovo-



laci odpověď, zvláště když, jak řečeno, nařízení se ve svém předpisu Šu 13 úplně s duchem zákona srovnává. Zjevně tedy žalobce žádá příspěvky propadlé, protože spadající do doby, za kterou nebyla změna ve výměře půdy včas podle předpisu zákona ohlášena.

### Čís. 6643.

**Poddlužník není oprávněn napadati usnesení o přikázání pohledávky k vybrání. Od okamžiku, kdy mu bylo doručeno usnesení o přikázání pohledávky k vybrání, jest oprávněn a na žádost věřitele povinen, aniž by mu bylo třeba vyčkati pravomoci usnesení, konati platy na uspokojení nároku vymáhajícího věřitele. Účinky placení poddlužníkovy, jež stalo se před pravomocí příkazovacího usnesení, nastaly ihned, leč že by usnesení bylo na stížnost změněno. Placení bylo účinným přes to, že se stalo krátce před zahájením vyrovnacího řízení na jmění dlužníkovy.**

(Rozh. ze dne 28. prosince 1926, Rv I 1622/26.)

Usnesení, jímž byla pohledávka dlužníkovy proti firmě P. přikázána k vybrání vymáhajícímu věřiteli, bylo doručeno firmě P. dne 26. dubna 1925. Firma P. zaplatila dne 30. dubna 1925 vymáhajícímu věřiteli celou vymáhanou pohledávku. Dne 2. května 1925 bylo o jmění dlužníka zahájeno vyrovnávací řízení, jež skončilo vyrovnáním na 35%. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se dlužník na vymáhajícím věřiteli vrácení toho, oč mu bylo zaplacení firmou P. nad vyrovnávací kvotu. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

### d ů v o d ů:

Podle Šu 305 ex. ř. vykoná se přikázání pohledávky tím, že se usnesení, jímž se vyhovuje návrhu, by pohledávka byla přikázána, doručí poddlužníkovi. Práva stížnosti do tohoto usnesení, jak tomu jest u zabavení podle Šu 294 ex. ř., zákon poddlužníkovi nevyhradil. Dle toho není poddlužník oprávněn napadati práveplatnost přikázání ani rekurssem ani žalobou (Neumann komentář k § 308 ex. ř. str. 898). Jest proto poddlužník od okamžiku, kdy mu usnesení to bylo doručeno, oprávněn a na žádost věřitelovu povinen, aniž by mu bylo třeba zkoumati pravomoc usnesení, konati placení na uspokojení nároku vymáhajícího věřitele, k jehož přijetí jest tento podle Šu 308 ex. ř. zmocněn. Že by vymáhající věřitel musil vyčkati pravomoci usnesení toho, by nabyt oprávnění k uplatnění práv v Šu 308 ex. ř. jemu udělených, není v zákoně vysloveno. Není proto také správným názor, že placení poddlužníkem a jeho přijetí vymáhajícím věřitelem před práveplatností příkazujícího usnesení, jest účinným teprve ode dne práveplatnosti onoho usnesení. Účinky jeho, zánik nároku (§ 1412 obč. zák.) a tím i zástavního práva (§ 469 obč. zák.) nastaly naopak ihned, pakli usnesení nebylo na stížnost změněno, a opravňovaly podle Šu 40 ex. ř. dlužníka, po případě vy-